

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 37.

V Ljubljani, v soboto 13. septembra 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrta leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Shod naših nepolitiških društev.

Lepa, nepozabna dneva sta bila 7. in 8. septembra. V beli Ljubljani se je pokazala naša organizacija, ki stremi za izobrazbo poštenega našega ljudstva. V ljubezni do tega ljudstva smo se našli združeni Slovenci od vseh krajev domovine, a vsi skupaj smo objeli zastopnike bratskega naroda hrvaškega. Slovenski jug je gledal v svojo bodočnost, ki bo krasna, zmagonosna, ako se sklepi izrečeni na tem shodu od 500 zastopnikov sedeminsedemdesetih društvih izvrše in ako vsi nadaljujejo delo z isto ljubeznijo in isto požrtvovalnostjo, kakor so ju pričeli. Delu smo se posvetili, delati hočemo in zavedno izobraženo ljudstvo bo najlepše plačilo za ves trud, za ves znoj in za vse — zaničevanje, katero moramo prestati za to, da hočemo ljudstvo narediti samostojno, ki bo lahko premagalo vse boje in vse spletke smrtnih svojih sovražnikov.

Dvorana „Katoliškega Doma“ je bila pretekla dva praznika natlačeno polna zavednih delegatov, ki so kljub vročini vstrajali do konca. Velikanska udeležba je bila tudi pri veselici na vrtu restavracije „pri zvezdi“. Burne ovacije so se napravile Hrvatom. Tu sta posebno krasno pela ženski zbor krščansko socialnih delavk in novi pevski klub. Vseh podrobnosti ne moremo navajati radi nedostajanja prostora. Glavna stvar so sprejete resolucije, v katerih je začrtan delokrog nadaljnjega našega dela. Na podlagi teh resolucij naj naši somišljeniki nemudoma grede na delo.

O notranjem poslovanju „Zveze“

so se sprejele sledeče resolucije:

Slovenska krščansko-socialna zveza skrbi za povzdigo katoliško-demokratske zavesti med Slovenci tako-le:

I. V Ljubljani zbira in organizuje katoliško demokracijo.

II. Povsod po Slovenskem snuje v svojem zmislu društva, jih veže med seboj in vodi ter nadzoruje njihovo delovanje.

I.

V Ljubljani naj „Zveza“ z ljudsko knjižnico, znanstveno poučnimi predavanji, socialnimi tečaji, govorniški sestanki, shodi, strokovnim poukom, vodstvom strokovnih društev, ali pa vsaj strokovnih oddelkov, s poukom v raznih jezikih in drugih važnih predmetih skrbi za organizacijo ljubljanskega katoliško-demokratskega mislečega prebivalstva, zlasti mladine in žensk.

II.

Shod slov. katoliških nepolitičnih društev pozivlje vsa krščanska slovenska nepolitična društva, naj pristopijo v slovensko krščansko socialno zvezo. V njihovo korist naj deluje zveza tako-le:

a) pri snovanju in vodstvu nepolitičnih društev naj posreduje snovavcem in društvenim odborom z uzornimi pravili, nasveti in navodili; v ta namen imej vse potrebne tiskovine v zalogi; posredovanje bodi brezplačno;

b) ureja in vodi naj po zveznih društvih predavanja in shode, zlasti s tem, da naznanja društvom tvarine, o katerih so predavanja ali shodi ravno takrat potrebni, in da preskrbi po možnosti poročevalce in govornike;

c) za zabavo naj skrbi, da se po društvih goje gledališke predstave, petje, godba in skupni izleti; ustanavlja naj tudi za organizacijo mladeničev, kjer je mogoče, telovadne in bicikliške krožke;

č) izdajaj primerne spise in knjige; zlasti skrbi za dobre igre, pa tudi za poljudne povesti;

d) določi naj zvezin znak, po katerem se morejo izpoznati člani njenih društev;

e) o vsaki javni prireditvi (občnem zboru, izletu, shodu, predavanju, veselici itd.) naj društva obveste zvezni odbor; kolikor je mogoče, naj se zveza po svojih pooblaščenih udeleži teh prireditev;

f) vsako leto sklicuj zvezne posvetovavne shode, kolikor je mogoče, po raznih večjih krajih naše domovine;

g) pri zveznih shodih se volijo vsako leto zvezni sveti za Štajersko, Koroško in Primorsko, vsaj s tremi člani;

h) po pooblaščenih, ki jih določa zvezni odbor v dogovoru z dotičnimi zveznimi sveti, nadzoruj zveza delovanje zveznih društev, zlasti kako se upravljajo in kako izpolnujejo svoj vzgojni smoter: po posebnem obrazcu, ki ga izdelaj odbor v sporazumu s svojimi sveti, poročajo o tem odboru; vrh tega naj zvezna društva vsaj do konca meseca sušca vsako leto poročajo zvezi o svojem poslovanju po obrazcih, ki se jim o pravem času dopošljejo; na podlagi teh obojnih poročil izdelaj tajnik poročilo za letno posvetovanje;

i) „Zveza“ naj skrbi za podporo slovenskih katoliških društev na jezikovni meji.

Da bo „Zveza“ mogla svojo nalogo izvrševati, ji je treba trdne gmotne podlage. „Zveza“ pričakuje, da se ji pridruži s celega Slovenskega mnogo podpornih članov, nadeja se, daji nakloné prijatelji katoliško-demokratske misli daril in volil. Od društev, ki so ž njo zvezana, pa prejema te-le mesečne prispevke:

a) Društva, ki imajo do 50 udov, plačajo 25 vin. Društva od 50 do 100 udov plačajo po 50 vin.

b) Društva od 100 do 150 udov plačajo po 1 krono.

c) Društva nad 200 članov plačajo pa po 2 kroni.

O izseljevanju, mejsebojni pomoči, pravnem varstvu

so bile sprejete sledeče resolucije:

„Slov. kršč. socialna zveza“ naj poskrbi, da se oživotvori ljudska pisarna, katero je priporočil drugi slovenski katoliški shod v svojih sklepih (V, 6.), kjer naj dobivajo društveni člani pouk in svet. Naj se sestavi v ta namen strokovnjaški odbor za finančne, prometne, pravne in potrebne strokovne zadeve. Nastavi se naj tajnik, ki sprejema vprašanja in poskrbi, da dobe člani pravniški odgovor nanja.

„Boljši del si je izvolila . . .“

Po dolgem, dolgem času sta sedeli zopet skupaj. Poti njenega življenja sta šli kmalu narazen. Kot hčerki ugledne rodovine ste bili v mladosti dobro in skrbno vzgojeni. Bog ju je obdaril z vsakovrstnimi duševnimi zmožnostmi, ni jima bilo tedaj treba skrbeti, kako se bosta živili. Eno je obdaril Bog zlasti z muzikalničnimi zmožnostmi, imela je glas, da ga je moral vsak občudovati, kdor jo je slišal.

Prišel je čas, ko jima je bilo treba izbirati stan. Kakor se večinoma rado zgodi, so šla njuna pota ravno na nasprotni strani. Ena si je izbrala sveto samoto; čutila je v srcu klic, ki jo je zval v službo nesebične ljubezni do ubogega človeštva, kjer mora človek popolnoma pozabiti samega sebe. Drugo sestro pa je vabilo v svet; bližnji znanci, ki so občudovali njen glas, so ji svetovali, naj se posveti gledišču, tam jo čaka vsa sreča. Oče in mati sta se dolgo protivila: no, naposled sta morala tudi ta dva odjenjati, ko je hčerka tako silila in prosila . . .

Jelica se je povzpela v svoji slavi nad zvezde . . . Proslavljali so jo v glediščih, povsod so izpraševali po nji. A ona je ohranila svoj

poklic popolnoma čist in neomadeževan, in to je bila častna izjema. To so priznali vsi.

Danes se je peljala z majhno družbico mimo mesteca, ki si ga je izbrala sestra Pia v kraj svojega delovanja. Odkar sta se ločili, sta si vedno dopisovali. Danes Jelica ni hotela zamuditi lepe prilike, da bi ne obiskala svoje ljube sestrice. Zelo jo je zanimalo videti sestro v njenem samostanu in govoriti ž njo osebno.

Najela je kočijico in se peljala v samostan. Tako imenitnih obiskov v samostanu niso bili vajeni. Lahkih korakov je odbrzela v začrnelo poslopje.

„Ali bi mogla govoriti s sestro Pio?“ vpraša vratarico.

„Pred nekaj urami se je vrnila od bolnikov; gotovo počiva“, meni ta.

„Oh, prosim, recite ji, da bi rada govorila ž njo neka njena znanka in da obžaluje, da nima sicer časa zavoljo potovanja.“

„Prosim, stopite kar v govorilnico“, odvrne vratarica in odide klicati sestro Pio.

Med tem si je ogledala Jelica sobo, kjer je čakala sestri, kolikor si jo je mogla. Najpotrebnejša, preprosta oprava, nekaj navadnih

slik po stenah, to je bilo vse. „Oh, kaka preprostost!“ je vzdihnila Jelica, ko se je spomnila svojega stanovanja, ki je bilo vse okrašeno, vse prenapolnjeno s samimi umetninami. Posebnega ukusa je treba, da človek vkuje celo življenje v tako tesne spono, je mislila sama pri sebi, in podoba njene sestri, ki kaj takega doma ni bila vajena, je vstala pred njenimi očmi, vzbujaje ji pomilovanje.

Tihi koraki zunaj na hodniku: vrata se odpro. Med vrati se prikaže nuna. Nekoliko časa se obotavlja. „Sestrica! Draga sestrica!“ se izvije obema iz prsij, v istem trenutku se že objemata, in Jelica poljubljuje strastno svojo sestro na ustnice.

Globok, globok pogled, ki bi rad takoj bral in spoznal iz potez na obrazu in v očeh nasproti sedeče, kako se ji v resnici godi — potem se razvežejo jeziki, in vpraševanja o tem in onem ni ne konca ne kraja. Tako si sedita nasproti.

Jelica ne more treniti z očesom od sestri. Ni videla prvič samostanske sestri — dostikrat jih je videla že v domačem mestu — toda danes opazuje prvič na lastni sestri z vsem zanimanjem, da z neskončno radovednostjo vse, karkoli vidi na nji; a najbolj ji je zavidala oni blaženi mir,

Iz te osrednje ljudske pisarne v Ljubljani naj se oskrbi, da dobe člani tudi dejansko pomoč, kadar jim je potrebna, da dosežejo pravico posebno v slučajih, ki se tičejo njihovega stanovskega razmerja. V ta namen naj plačujejo posamezna društva primeren donesek. Zato naj dobivajo udje tudi odvetniško pomoč, če možno brezplačno. V slučajih ko je braniti člana proti kapitalističnemu izkoriščevanju, prevzame organizacija njegovo obrambo.

Predsedstva posameznih društev ali v to izvoljeni zaupniki posredujejo med osrednjo pisarno in med pravne pomoči potrebnimi člani. V pravila vseh delavskih društev naj se privzame določba, da imajo društva pravico osnovati pravno varstvo.

Shod slovenskih katoliških nepolitiških društev izjavlja: „Zveza“ naj izkuša razširiti delavsko tajništvo v Ljubljani v ljudsko pisarno; po njenem zgledu naj se osnujejo take pisarne tudi po drugih večjih krajih; „Zveza“ naj stori tudi vse potrebno za podporo in pomoč slovenskim in hrvaškimi izseljencem, zlasti v Ameriko.

Skrbi naj, da se ojači vzajemnost med društvi; vsak član kakega zveznega društva naj najde, kjerkoli pride med bratsko društvo, prijateljske vsestranske podpore.

Snovanje in vodstvo društev.

1. Shod slovenskih nepolitičnih društev izjavlja, da so le društva, ustanovljena na podlagi večnih resnic katoliške vere, sposobna delovati v dušni in telesni blagor slovenskega naroda.

2. Shod z veseljem pozdravlja vsa že obstoječa katoliška društva po Slovenskem.

3. Posebno z veseljem jemlje shod na znanje versko organizacijo naše mladine v krasno se razcvitajočih Marijinih družbah, katerim želi tudi vprihodnje najlepšega razvoja.

4. Z odobravanjem shod priznava hvalevredno delovanje katoliških svetnih društev, kakor so: akademična, rokodelska, delavska, društva za delavke, služkinje, krščanske ženske zveze, Vincencijeve družbe in druga društva.

5. Zlasti shod radostno jemlje na znanje vedno bolj se množeče število izobraževalnih društev, zlasti po kmetih, in izjavlja nujno potrebo, da se v vsaki župniji zasnuje tako društvo.

6. Vodstvo izobraževalnih društev naj bo kar najbolj enotno in uzorno.

Pri vodstvu društev naj se zlasti pazi na te-le točke:

a) namen društvom mora biti v prvi vrsti umska in нравna vzgoja članov; zabava bodi le postranska reč; vsemu, kar podpira pravilnost in pijančevanje, naj se izogibljejo;

b) denarna stran društev bodi pred vsem trdna in gotova; vsa društva naj se vedno sama zadržujejo; v ta namen naj se skrbi, da se po

vseh društvih po posamnih krajih določijo blagajniku v pomoč zaupniki, ki naj ob določenih časih poberejo društveno:

c) društvene knjige naj bodo vedno v redu; navadijo naj se tajniku v pomoč zato sposobni člani, da jih bodo mogli voditi;

č) društvena bralnica in knjižnica, ki je vsakemu društvu nujno potrebna, bodi v strogem redu;

d) vsi člani naj se zavedajo svoje častne dolžnosti pridobivati ob vsaki priliki novih udov in braniti društveno ime.

Shodi in govorniki.

1. Za vspeh vsake organizacije mora biti zavednost njenih pristašev taka, da vsak posameznik natančno pozna njen namen in končni cilj. V to pa je treba vzgoje članov, ki se v organizaciji izvršuje pri društvenih sestankih, predavanjih, govorih in pouku, ki ga daje društvo svojim članom.

2. Da se doseže ta namen, je treba, da vsako na krščansko socialnem temelju stoječe in vsako strokovno društvo v svojem delokrogu prireja redne shode oziroma sestanke, ki naj se vrše vsaj mesečno.

3. Pri teh sestankih naj se društveniki pod vodstvom v to svrhu sposobnih ljudi vadijo v deklamaciji, govorništvo, ter naj poročajo o važnih vprašanjih našega javnega, verskega, kulturnega in socialnega življenja. Poleg tega naj se po možnosti poučujejo tudi v aktualnih vprašanjih iz bogoslovja, zgodovine in naravoslovja.

4. Shod slov. katol. nepolitičnih društev izreka toplo zahvalo vsem tistim, ki so se posvetili društvenemu izobraževanju našega ljudstva, ter želi, da se jim pridružijo vsi izobraženi prijatelji našega naroda.

Gospodarstvo.

1. V vsakem kraju, kjer je kako naše društvo, ali kjer se namerava snovati tako društvo, naj se skrbi pred vsem za primeren prostor. Le v skrajnem slučaju bodi sedež našim društvom v gostilni. Že iz prvega početka naj se deluje povsod na to, da se pridobi primeren dom z dvorano, društvenimi prostori in potrebnimi prostori za gospodarska društva.

2. Po naših organizacijah prekvašaj zadržna misel naše ljudstvo, da se ustanove po potrebi vsakovrstne gospodarske zadruge: konsumna, mlekarstva, posojilnična, proizvodna, stavbna in druga delavcem, obrtnikom in kmetom koristna društva. Zraven naj se pa tudi skrbi, da se vzgoje za vodstvo takih društev spretnosti moči.

Strokovna organizacija.

Naš cilj mora biti glede na obrtne in veliko-obrtne delavce postavodajalnim potom doseči, da se uvedo prisilna, javnopravna delavska strokovna društva, ki imajo v svojem področju vsa delavska stanovska vprašanja. Vse organizacije, tiče se delavskega zavarovanja, naj spadajo v okvir teh društev. Ona pa tudi nasproti delodajavcem in nasproti vsi javnosti zastopajo delavce. Dokler se to ne doseže, naj se:

a) po posamnih krajih ustanavljajo strokovna društva, ki naj sprejemajo delavce ene stroke brez vsakega drugega ozira, da branijo njihove zadeve, pa tudi izvršujejo vse druge posledice socialnega društva;

b) kjer to ni mogoče, naj se v naših strokovnih društvih uvedo strokovni oddelki;

c) vsako strokovno društvo in vsak strokovni oddelek naj ima svoj poseben strokovni zaklad, ki ga strokovno društvo odloči od navadne udnine, strokovnega oddelka člani pa plačujejo posebej;

č) strokovna društva, oziroma strokovni oddelki naj se združijo v večjih, najboljših — državnih strokovnih zvezah.

Hrvatsko-slovenska zajednica.

U svrhu hrv. slovenske radničke zajednice zaključuje shod katol. nepolit. društava sa izaslancima hrvatske radničke zajednice sledede:

S razloga, što su Hrvati i Slovenci po krvi, jeziku i povjesti te po socialnih i gospodarskih potrebah a najvećim delom i po vjeri jedan te isti narod, — smatramo mi za nujno potrebno, da se slovenski i hrvatski radnički staleži medju sobom približuju i podupiru u svrhu novoga socialnoga i gospodarskoga pokreta.

Zaupnici hrvatski i slovenski imadu se zato briniti, da se provede krščansko-socialna strokovno radnička i gospodarska zajednica u hrvatskim i slovenskim zemljama.

Ova zajednica hrvatsko-slovenskih radničkih staleža temelji se na programima „Slovenskih i hrvatskih krščanskih socialista.“

Hrvatsko i slovensko kršč. soc. radništvo proglašuje u socialnom nastojanju svoju solidarnost sa radništvom sviju zemalja, no smatra svojom dužnošću ostati čvrsto na stanovištu kulturne slavenske misli zato osobito važnim i potrebnim smatra, da Zagreb kao prirodno središte te zajednice, postane ognjištem kršč. socialnoga gospodarskoga pokreta za cio Balkan. U to ime ima se nastojati, da stupe zaupnici u dodir i svezu sa krščanskim mislećim muževima svih ostalih slavenskih plemena na Balkanu.

Kao glavni organ ove zajednice proglašava se list „Glas naroda“ u Zagrebu, kojega razširjenje se toplo preporuča svakomu pristaši, napose društvima. —

U svrhu što življeg medjusobnog saobraćaja i skupnog djelovanja imadu se priredjivati što češće bar svake druge godine, zajednički i

ki je bil razlit na njenem obličju, ono notranjo srečo, kakoršne doslej še ni opazila nikjer... To ni bilo vsled nenadnega veselja, ker sta se zopet sešli po dolgem času — to je opazila dobro — to je bilo nekaj takega, kar se izliva iz notranjščine v izraz obraza. Prav ona je znala brati tudi na obrazu, kajti pri svojem opraviilu je morala znati to; sama se je morala vaditi v tem, da je znala izražati občutke svojega srca na obrazu; da se ni učila zastonj, je pokazala danes; da, tam notri mora bivati resničen, popolen mir, tam notri v sestrinem srcu mora bivati notranja sreča.

„Nikdar bi ne bila verjela, sestra“, pravi Jelica, „da si tako srečna v tako omejenih razmerah in v tvojem težavnem poklicu. Vedno v samotni ali ob bolniški postelji, vedno pri molitvi ali na delu, brez vseh naslad in radosti življenja, jaz bi kaj takega ne verjela vse žive dni. Pa čemu bi mi pravila: saj te vidim, kako si srečna in kako dobro ti je v resnici.“

„Da, hvala Bogu, Jelica, prav imaš. Tako sem srečna in zadovoljna, da bi ne menjala z nikomur na svetu. Glej, v samostanu se uredničuje, da prava sreča biva edino le v srcu človeškem, in da je le eden, ki zamore napolniti

in osrečiti srce človeško, Bog sam, naš Zveličar Jezus Kristus. Kadar najde človek to srečo, potem se mu zdi vse drugo puhlo in ničevno; potem dobi življenje šele svojo pravo vrednost, a ne potem, kako jo človek uživa — to človek kaj lahko pusti — ampak po tem, kar človek stori za Boga, kar daruje Bogu. Drugim ljudem je delo in daritev kmalu preveč. A pri nas je narobe: tu človek zares ne najde izlepa dovolj dela in daritev.“

Sestrino oko se je zasvetilo, ker je bila prepričana, da Jelica ni vedela mnogo o samostanskem življenju. Potem pa je sestra Pia nadaljevala: „In tebi, Jelica? Kako ti je? Kako je s tvojo pravo srečo in mirom tu notri v srcu?“

„Oh, sestra, mene zavida ves svet. Saj veš, kako me slave in občudujejo. Povsod berem svoje ime, slavljen in kovano v zvezde. Vsega imam v obilici, kar si le želim. Česa mi more pač manjkati?“

„In sreča in mir v tvojem srcu, Jelica? Ali si v svojem srcu res srečna od tega, kar ti nudi svet vsled zunanje hvale in blišča? Morda je včasih taka naklonjenost, taka slava sveta tudi prazna?! Zevajoč prepada, ki ga ne moreš

z lovorjevimi vencimi, ne z dragotinami, ne s ploskanjem, tak prepada je slava sveta. Koliko se jih je že pogubilo v njem. Ali ni res, kar pravim? — Ti molčiš, Jelica. Boga zahvali, da še čutiš nekoliko to, in ne pozabi nikdar v svojem trnjevem stanu Onega, ki more dati edini sru mir, sveti mir.“

Nekaj trenutkov za tem je vladala resna, sveta, nekako tajnostna tišina. Resne misli so se jima vpletle v govorjenje. A nikakor niso ovirale sreče in veselja, ker se zopet vidita in pogovarjata za par trenutkov. Ljubezen, ki ni nikoli umrla med njima, je iznova vzplamtela. In ko je prišla ure ločitve, so zalile Jelico solze. Komaj se je ločila od sestre Pie. Obljubila ji je, da jo bode še večkrat obiskala, ako bode le mogla.

In ko je stopala v kočijo in se je odpeljala naprej v družbi proti mestu, kjer bo spet slovelo njeno ime, ji je stala vedno podoba sestre pred očmi, in drdranje voza ji je vrvelo na uho kot resen opomin sestre Pie:

„Prava sreča in mir prebivata znotraj v srcu.“

Srečen in blažen oni, ki ju je našel!

obči kongresi u raznim mjestima i stranama hrvatskih i slovenskih zemalja.

Dunajska osrednja zveza.

Shod slovenskih katoliških nepolitiških društev z veseljem pozdravlja ustanovitev „Državne zveze nepolitiških društev avstrijskih krščanskih delavcev“ s sedežem na Dunaju, ki ima namen, braniti in gojiti duševne in gmotne interese delavstva na krščanski podlagi, pozivlja vsa slovenska delavska nepolitiška društva, dalje strokovna društva in delavske strokovne oddelke raznih nepolitiških društev, da vstopijo v to zvezo, te naroča „Zveznemu“ odboru, da to akcijo podpira z vsemi močmi.

Časnikarstvo.

Shod slovenskih katoliških nepolitiških društev priznava časništvu veliko vzgojno in bodrilno moč; zato pozivlja vse člane nepolitiških društev krščanskega značaja:

- najse z vsemi silami bojujejo proti veri, npravnosti in ljudstvu nasprotnim listom;
- naj krepko razširjajo slovenske katoliške časopise in knjižice;
- naj v posamnih krajih izbero in izvezbajo zaupnike, ki bodo sposobni, da za novega kolportabnega zakona vneto in razumno urede razširjanje naših časnikov in knjižic;
- naj se izbero in izvezbajo društveniki, da bodo vsako društveno, pa tudi vsako drugo javnosti vredno novico takoj sporočali svojim krajevnim listom, zraven pa tudi skupnemu dnevniku „Slovencu“.

Shod izraža konečno nujno željo, naj se slovenski krščanski časnikarji še letos snidejo k skupnemu sestanku v Ljubljani, kjer naj določijo vzajemno postopanje in z ozirom na bližnji novi kolportadni zakon enotno agitacijo za krščansko časopisje.

„Zveza“ naj skrbi, da čim najprej slovenskim delavcem osnuje samostojen strokoven delavski časopis, soglasno sprejme.

S tem so bili referati dovršeni.

Volitev „Zveznih“ pomožnih odborov

se je izvršilo soglasno in so za Primorsko za mesto Gorica gg.: Dr. Andrej Pavlica, stolni vikarij in predsednik „Katoliškega delavskega društva“; Svitoslav Premrou, vodja centralne posojilnice; za Trst gg.: Jakob Ukmar, kapelan v Rojanu pri Trstu; Urh Tul, duhovnik pri Trstu; za ostalo primorsko gg.: Ciril Vuga kapelan v Kobaridu na Tolminskem; Anton Kosmač, župan v Cerknem na Tolminskem; Jožef Mrevlja, posestnik na Vipavskem; Ivan Rejec, kapelan v Dornbergu. Pomožni odbor „Zveze“ za Štajersko je naslednji: Gomilšak Frančišek, kaplan pri sv. Barbari v Slov. Goricah; Muršec Frančišek, kaplan pri sv. Benediktu v Slov. Goricah; Zemljič Jakob, Radince v Kapeli; Žebot Fran, Zelnica v Št. Ilju v Slov. Goricah; Vračko Evolt, kaplan na Vranskem; Reček Marež, trgovec na Muti; Korošec Anton, urednik v Mariboru. Koroški pomožni odbor je sestavljen tako-le: Anton Rupnik, Prevalje; J. Dragarnik, kapelan, Prevalje; J. Grafenaur, stud. iur.; Vincenc Poljanec, kapelan v Št. Kacijanu, p. Sinčaves; Val. Podgorc, Celovec.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 8. septembra. V zabavljanju čez pristaše katoliške stranke so naši naprednjaki zelo vstrajni. Neukretni pa so tako, da se na mah spozna njihovo plitvost in onemogla jeza. Tako jim je trn v peti uradnik, kteremu vedno predbacivajo ljudskošolsko izobrazbo. Gospoda seve nikoli ne omenja svojih pristašev, ki še spodnje srednje šole niso dovršili, a so se tudi povzpeli do uradniške plače in časti. Ko bi bil oficijal Tušar pri njihovi stranki, bi gotovo pri vsaki priliki kazala na njegove vrline, njegovo zmožnost in delavnost. A ker on hoče tudi kot kristijan svojo dolžnost spolnovati, peče tako obnašanje liberalno vest. Pa ravno kar mu ho-

čejo šteti v pomankljivost, je njemu v čast. Saj to ravno kaže do kake stopinje bi se on povspel s svojim talentom, železno pridnostjo in vestnim spolnovanjem svojih dolžnosti, ako bi imel akademično izobrazbo. On služi „von Piek auf“ tedaj začel z najnižjo službo, in po dolgoletnem službovanju prišel do uradnika v 10 činovnem razredu. Hočete li bolj častnega spričevala? V raznih kategorijah se pokazati moža na svojem mestu, zadovoljiti toliko in raznih svojih predstojnikov, kateri vsaki bi rad po svoje vredil ali izvršeno videl kako zadevo, in malenkost. To ravno kaže njegovo porabljenost in praktično izvedenost v pisarniškem poslovanju. Da se človek z vstrajnostjo more povspeti tako visoko je posebno v današnjih časih toliko več vredno, ker imamo na preostanek ljudi, katerim je tal v srednjih šolah zmanjkalo, a niso potem za družega, kakor da hodijo v svoji mladosti zastonj na hrano k svojim staršem, a v starosti bodo prišli občini na oskrbovanje vkljub njih srednješolski izobrazbi.

V greh mu štejejo, da je nekega pisarniškega vajenca, ki pride z njim v službi veliko v dotiko, naznanil da ga prezira in ga ne pozdravlja. Žalostno da se mora take zlikovce opominjati na njih dolžnost in da jih mora rudarska direkcija po službenem redu — kateri ne pozna „enemu groš drugemu knof“ — tudi kaznovati. Tu se ravno kaže pomanjkanje izobrazbe, katero je očitno na cesti grajal tudi c. kr. paznik, ki je celo na veliko nižji stopinji, kakor g. oficijal. A paznik je pristaš liberalne stranke, zato je bilo prav na mestu ako je vajencu kar očitno na cesti, glasno levite bral o omiki in cesarskih paragrafi. Ni pa to na mestu ako enako stori uradnik katoliške stranke, za tega je to „postopanje, proti kateremu se mora najodločnej- protestirati“. In še nam je v spominu kako je po volitvah zalagatelj naše „Jednopravnosti“ tožil pri sodnji za vsako malenkost in vedno tirjal največjo kazen od sodnika. Res tako pristranskemu postopanju bi bilo treba protesta.

Duševno revščino predbacivajo tudi učitelju na naši c. kr. rudarski ljudski šoli. On je Slomškar, tedaj ne liberalce in to je velik greh v obeh naših svobodnjakov. O zmožnosti in vrednosti učiteljev sodijo objektivno vsi drugi faktorji kakor naši naprednjaki. In ravno ti so sodili letos o tem Slomškarju. Čujte kako! Vsaki učitelj našega okraja je moral izdelati za okrajno konferenco posebno nalogo ter jo poslati v presojo nadzorniku in zato odbrani komisiji. Konferenca se je vršila letos julija meseca, in veste kedo je najboljši izvršil dano nalogo? Med 70 učitelji logaškega okraja ravno naš Slomškar. Bila je komisija liberalne barve, a vendar je morala g. Novaku prisoditi prvo mesto, ker je njegov referat visoko nadkriloval vse druge. In temu učitelju očita v javnem listu naš prvak duševno revščino! Moj Bog, ako je tak učitelj, ki najboljši izvrši dano nalogo duševno revše, na kaki stopinji so še le drugi učitelji. On prekosi vse liberalne kolege, pa ostane v obeh naših naprednjakov še vedno duševno revše, kako nizka mora biti šele omika in znanje njegovih kolegov!

Nikar ne mislite liberalna gospoda, da se dandanes vsaka psovka tako vzame kakor je natisnjena, kaj še! Ljudstvo poprašuje, kaj je na tem resnice, in si potem napravi samo sodbo, ki je vse drugačna, kakor si jo žele obrekljivi časnikarji. Tako tudi v tej zadevi. Hoteli ste udariti po učitelju naše stranke, a zadeli svoje liberalne pristaše. Tako Vam samim najbolj škoduje slepa strast. Ne vemo če vam bodo za tako obsodbo učitelji kaj hvaležni. Na ugledu pri ljudeh s tem niso pridobili ker vsaki razsodni čitatelj bode rekel: kako nizko stoji še drugo učiteljstvo, ki se ni moglo povspeti do duševne stopinje tega revnega Slomškarja! Ako je taka obsodba liberalnemu učiteljstvu vseč, nam tudi prav, ako gredo čez drn in strn s liberalnimi prvaki, ki jih javno tako ponižujejo, slobodno jim, mi jih ne moremo zagovarjati ako tako pohvalno (?) spričevalo molče vtaknejo v žep.

Politični pregled.

Mladoturško gibanje. Dolgo se je govorilo o nekem mladoturškem gibanju, od katerega se je pričakovalo, da obrne na Turškem vse narobe. Ali ta pričakovanja se niso vresničila. Pred nekaterimi dnevi se je sestel mladoturški kongres v Parizu na inicijativo princa Sabaheddina, najstarejšega sina Mahmuda paše, da sklepa o skupni organizaciji proti turškemu zastarelemu zistemu, katerega zastopa sultan sam. Turški sultan in vsi sovražniki novoturškega gibanja so se strahom zrlji na sklepe tega kongresa, katerega se je udeležilo več revolucionarnih strank in celo Armencev. Ali kmalu se je pokazalo, da je sultanov strah prazen, kajti skoro vse stranke kongresa so bile odločno proti načrtu princa Sabaheddina da bi naj se reorganizovala vsa Turčija ob sodelovanju Evrope, zlasti Nemčije, trdivši, da se Turčija lahko preuredi brez utikanja inozemstva. Vsled tega fijaske se bode mladoturški odbor razšel in člani istega se razidejo v inozemstvo. Tako je splaval zopet up Nemčije po vodi, ki je hotela v kalni vodi mladoturškega gibanja ribariti za se.

Ruska carica je zopet prevarila nade Rusov, ki zaman pričakujejo od nje prestolonaslednika. Carica je povila pretekli teden mrtvo žensko dete. Raznašajo pa tudi vesti, da sploh ni bila nosna, marveč da je imela le neko oteklino, katero so zdravniki odstranili, ter je sedaj carica povsem zdrava. Carica kot nemška princezinja Rusom sploh ni priljubljena, in ker očitno nima sreče, da bi dobila sina, jo narod radi tega ne mara.

Domače novice.

Dne 12. oktobra v Ljubljano! Liberalce pred našim shodom pretresa slaba vest. Tako je prav! Zato kmetje in delavci v Ljubljano! Kmetje! Liberalci so Vas psovali s polčloveki! Pridite se jim na podlagi postave zahvaliti! Delavci! Liberalci so Vam dejali, da ste barabe in šnop-sarji! Pridite liberalcem na podlagi postave povedat, kaj mislite o ljudeh, ki tako psujejo slovensko ljudstvo, katero jih živi. Volilna pravica naj se razširi, da pometemo liberalizem! To zahtevajmo dne 12. oktobra jasno in glasno v beli Ljubljani!

Kaj bo z deželnim zborom kranjskim? V „Information“ poročajo, da utegne vlada razpustiti deželni zbor kranjski, to pa zaradi tega, ker ni pričakovati, da pride do sporazumljenja mej strankama. Tako „Information“. „Gorica“ pravi k temu: „Tega mnenja smo tudi mi in pravimo, da mora ljudstvo strogo obsojati one Slovence v deželnem zboru, ki se raje vrežejo sovražniku naroda proti rojakom v v kompaktno večino, mesto da bi se družili z rojaki v kompaktno večino proti sovražniku naroda. Možne posledice razpusta deželnega zbora naj vzamejo na svojo vest gospodje, ki poljubljajo šibo, katera nas tepe.“

Kako je nadsvetnik dr. Ferjančič iskal svojo čast. Dne 2. julija t. l. je „Slovenec“ priobčil popravek dr. Šusteršičev, katerega ni hotela sprejeti „Laibacher Zeitung“. V popravku izjavlja dr. Šusteršič, kaj je dr. Ferjančiču v dež. zboru v resnici dejal, da si je Ferjančič priberačil nadsvetniško čast in da je kradel denar iz žepa davkoplachevalcev. Ferjančič je tožil izdajatelja „Slovenca“ dr. Lampeta in odgovornega urednika Iv. Rakovca. Priče so izjavile, da dr. Lampe dotičnega popravka še videl ni. Zagovornik dr. Brejc je nastopil dokaz resnice. Dr. Ferjančič se je po svojem zastopniku na vso moč branil, da bi se izvršil dokaz resnice, dasi bi dobil pač največjo satisfakcijo, ako bi se „Slovencu“ ta dokaz resnice ponesrečil. Zagovornik je nastopil dokaz resnice in trdi, da je res; da je Ferjančič zlorabil državnozborni mandat, da si je pridobil nadsvetniško službo „extra statum“ in tudi o tem in o nekaterih okoliščinah glede trditve, da on denar iz žepa davkoplachevalcev krade predlaga priče: Ferjančičevega predstoj-

nika grofa Gleispacha, ki je Ferjančiču dejal, da iz službenih ozirov ne bo imenovan, poslanca Robiča, kateremu je Ferjančič to tožil in kateremu je rekel, da nima nobenega upanja iz službenih ozirov avanzirati. Poslanec Robič je videl, predno je izšla uradna „Wiener Zeitung“ ki je prinesla imenovanja, da je stopil k Ferjančiču ministerski predsednik dr. Körber in mu čestital na imenovanju. Iz tega so sklepali poslanci, da sta Ferjančič in Körber nekaj mej seboj imela, kajti navadno ima Körber kaj več opraviti, nego brigati se za to, ako bo kdo imenovan ali ne. Zagovornik predlaga kot priče ministerskega predsednika dr. Körberja, justičnega ministra Spens-Boodena, češkega ministra Rezeka, ki se posebno briga za imenovanja slovenskih uradnikov, dalje dvornega svetnika Siegharta, ki je Körberjeva desna roka. Vse te priče naj se zaslišijo v dokaz, da sije Ferjančič od njih službo sodnega nadsvetnika priberačil, da je okrog njih hodil, nadlegoval jih za avanzement, skliceval se na to, da je načelnik iustičnega odseka v državnem zboru, da je bil svoj čas prvi podpredsednik državne zbornice, da ga je cesar odlikoval z redom železne krone tretje vrste, in se skliceval na to, da je v državnem zboru že neki poslanec avanziral na tak način. Dr. Brejc predlaga dalje še, da se zaslišijo kot priče dr. Tavčar, Plantan, Gabršček o tem, da jim je Ferjančič svoje bridkosti tožil, da namreč nima upanja, da bi iz službenih ozirov avanziral. Zaslišata naj se kot priči posl. Povše in Pogačnik, ki bodeta potrdila, da se je v državnem zboru splošno sodilo, da je Ferjančič napravil politično kupčijo, in so to sklepali iz tega da je v nasprotju z drugimi jugoslovanskimi poslanci glasoval za dispozicijski fond. Zato sta imenovana gospoda poslanca takrat klicala dr. Ferjančiču: „Bravo, Oberlandesgerichtsrath!“ Zasliši naj se kot priča urednik dunajske „Reichswehr“ Kurz. „Reichswehr“ je prinesla isti popravek, kakeršen je bil namenjen „Laibacher Zeitung“, a dr. Ferjančič „Reichswehr“ še ni tožil na Dunaju, kjer ga bolje poznajo, kot v Ljubljani. Predlaga dalje kot priče predsednika deželnega sodišča gospoda Levičnika, podpredsednika g. Pajka in vse svetnike tega sodišča o tem, da dr. Ferjančič zadnja leta, odkar je poslanec, ni toliko v uradu delal, kakor kak drug navaden uradnik, in da z ozirom na svoje uradno poslovanje ni imel upanja, da bi iz službenih ozirov avanziral. Te priče bi potrdile, da je vsled imenovanja dr. Ferjančiča v ožigled njegove nedelavnosti v sodnih krogih zavladalo splošno ogorčenje in da je to imenovanje pripisati edino le političnim spletkam. Gospod predsednik deželnega sodišča Levičnik bi potrdil, da je nekoč svoječasni predstojnik dr. Ferjančičev gospod Galle pozval Ferjančiča v parlamentarnih počitnicah na delo v urad, da se je Ferjančič nato za par dni kar odstranil iz Ljubljane, in ko je prišel nazaj k gosp. Galletu, mu je pokazal od iustičnega ministra odlok, s katerim se mu daje — dopust. Ferjančič je porabil to odsotnost iz Ljubljane, da je šel k justičnemu ministru in si tudi med parlamentarnimi počitnicami preskrbel dopust. V tako luč je dr. Ferjančič postavil dr. Brejc in je še dejal: Če se vse to dokaže, kar trdimo, potem je pa le mogoče, da se je dr. Ferjančič na svoje javne funkcije skliceval in tako več storil za svojo osebno korist, kot pa se strinja z dolžnostjo državnega poslanca, ko je kot tak prosil za svojo osebo, dočim bi moral delati le za svoje volivce. Tako je mogoče, da je zlorabil svojo moč. Če je tudi posvetovalna zbornica odbila te dokaze, vendar naj se danes dopuste, ker le če se dokazi dopuste, je mogoče kontrolirati, ali so naše trditve resnične ali ne. Skliceval se je Ferjančič pri svoji zasebni zadevi na funkcije, ki bi jih ne imel, ako bi ne bil državni poslanec. Ako bi ne bil poslanec, bi ne bil mogel tega doseči na tak način. — Ali more kak drug uradnik, ki ni poslanec za svojo službo

tako nastopati? Dr. Ferjančič, ki se je potegoval za svojo čast, se je kakor rečeno, po svojem zastopniku protivil dokazom resnice in sodni dvor mu je dal prav, ter je odbil vse dokaze resnice. Dr. Lampe in Rakovec sta bila na to obsojena prvi na 6 mesecev zapora, drugi na 1 mesec zapora. Stvar s tem še ni končana, ker se je seve uročila ničnostna pritožba. Dr. Ferjančiča pozivamo, naj išče svojo čast tudi pri dunajski „Reichswehr“ pred vsem pa naj sam zahteva, da se ponudeni dokazi izvrše, da se tako pokaže kakega uzornega poslanca imajo gorenjska in notranjska mesta.

Modrost deželne vlade. Na njivah, katere je kupila deželna vlada kranjska za zidanje c. kr. okrajnega glavarstva, so bili znanemu zaslužnemu starinoslovcu g. Pečniku že zdavno znani rimski grobi. Ker se je g. Pečnik bal, da bodo delavci s kopanjem grobove poškodovali, prosil je c. kr. deželno vlado, da naj mu dovoli, da ta prostor prekoplje. Deželna vlada, oziroma baron Hein je pošteno prošnjo zavrgla. Naredil je na to g. Pečnik prošnjo na c. kr. centralno komisijo za umetnost in zgodovinske spomine na Dunaj, naj ga podpira, da bode saj pri kopanju poleg, da bode pazil pri kopanju na grobe, in ko se bo do grobov prišlo, da bode on s svojimi delavci grobe odkopaval, in tako grobe obvaroval. Centralna komisija mu je z dopisom ukazala, da mora pri kopanju vedno poleg biti, vse grobove odkopati in po končanem kopanju natančen popis centralni komisiji poslati. Naredil je na to g. Pečnik zopet prošnjo na deželno vlado za dovoljenje, ali baron Hein mu je to zopet prepovedal, akoravno je dal v prilogo ukaz c. kr. centralne komisije. Čudne so te razmere! C. kr. centralna komisija, ima skrbeti za odkrivanje zgodovine, a naš deželni predsednik je njen ukaz zavrgel. In kaj je nasledek? Delavci so začeli kopati in prišli precej na grobove, a so večinoma vse razbili, gotovo več sto lončenih posod so se pokončale, med zemljo so se črepinje zmešale in proč metale, pri tem veliko drugih znamenitih starin razbilo. Eno železno čelado so delavci na drobne kosce razbili in en železen meč. Delavci pač kopljejo, da poprej opravijo svoje delo in se nič ne brigajo za starine. Inženirji tudi nimajo časa na to paziti. Le en par srebrnih igel iz Latenske dobe je celih. Kaj se je vse v zemlji pustilo in z zemljo zasulo, to ni za popisati. Velikanska škoda se je storila zgodovini! Res značilno, da je deželni predsednik prepovedal večščaku to odkopavati. Baron Hein bi bolj koristil stvari, ko bi bil podpiral c. kr. centralno komisijo. Tako bi ne bilo toliko starin uničenih.

Še nekaj o zagrebških demonstracijah. Brata Hinka Sirovatke Ivana Sirovatko, ki je zastopal hrvatsko delavstvo na sestanku „Slovenske kršč. socijalne zveze“ v Ljubljani, je policija, ko se je vrnil v Zagreb, prijela in zaprla, najbrže zaradi zagrebških demonstracij. Nihče ne more ž njim govoriti. Persić in Hinko Sirovatka sta po končani razpravi izročena sodišču. Aretiran je maturant Tkalčiči.

Manifestacijski shod priredi polit. društvo „Edinost“ jutri 14. septembra t. l. ob 4. uri popoldne na vrtu družbe sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu (ulica Giuliani št. 28.) kateri bo sijajna in dostojna manifestacija tržaških Slovencev, zahtevajočih da se jim po 18-letnem potezanju ustanove v mestu tržaškem slovenske ljudske šole, ter tako omogoči izobrazba v materinem jeziku. Kdor se ne zaveda važnosti te zahteve in potrebe izobrazbe otrok v materinem jeziku in kdor se boji za to zahtevo nastopiti javno in se vsemi dopuščenimi sredstvi, ne zasluzi častnega imena Slovenca. Prihitite torej vsi, katerim bije v prsih pošteno slovensko srce in ki gojite ljubezen do našega milega naroda, na ta pomembni shod, ki naj dokaže, da tržaški Slovenci zahtevamo odločno pravice zajamčene nam po državnih zakonih in katere v obilni meri uživajo naši someščani drugih narodnosti.

Odbor pol. društva „Edinost“.

Katoliško narodna stranka priredi dne 12. oktobra tudi shod svojih zaupnih mož v Ljubljani. Preteklo nedeljo je stranka imela shod v Cerknici, kjer sta govorila dr. Šusteršič

in dr. Žitnik. Liberalni župan Pogačnik je prišel na shod, a jo je odkuril, na shodu pa je pustil nekaj liberalcev, ki so naposled uvideli, da ima dr. Šusteršič prav, da zahteva, naj se volivna pravica razširi, in so z našimi možmi konečno glasovali za zaupnico katoliško narodnim poslancem.

Sestanek katoliških slovenskih časnikarjev bo meseca novembra v Ljubljani.

Umrl je na Proseku pri Trstu vodja tržaških Slovencev vitez Ivan Nabergoj.

Slov. delav. pevsko društvo „Slavec“ v Ljubljani priredi jutri v nedeljo, dne 14. septembra 1902. leta veliko jesensko veselico na Koslerjevem vrtu v Spodnji Šiški. Vspored: 1. J. Pavčič: „Pred bojem“, zbor. 2. Fr. Gerbič: „Ni je drage“, zbor. 3. F. S. Vilhar: „Pjesma Hrvata“, zbor. II. del. Črnovojniška bitka. Municija: Papirnate bombe, granate, šrapneli ter drugo moderno strelivo. III. del. Ob 7. uri: Benečanski večer s čarobno razsvetljavo vrta. Sodeljuje slav. društvena godba ljubljanska. Začetek ob polu 4. uri popoldne. Vstopnina 40 vin. za osebo, č. člani „Slavca“ in otroci do 10 let prosti. K obilni udeležbi vabi odbor slov. delav. pevskega društva „Slavec“. V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica v celem obsegu v nedeljo, dne 21. septembra 1902. leta.

Na shod 12. oktobra v Ljubljano! Liberalni protestni shod je bil velika blamaža. Policaji so morali braniti v „Narodnem Domu“ zaprte liberalce. In ti ljudje naj bi demonstrirali proti našim množicam? Ali naj demonstrirajo liberalni uradniki, liberalni prvaki? Na njihove limanice se ne bo usedlo ne delavstvo, ne trgovski pomočniki, katerim so hoteli snesti nedeljski počitek, a katere bi sedaj zopet radi, da bi jih reševali iz zagate. Liberalna žaba naj se ne napihuje! Za splošno volivno reformo nastopajo vsi prijatelji ljudstva složno. Opozarjamo somišljenike, da razvijajo veliko agitacijo za manifestacijski shod dne 12. oktobra! Kdor je za ljudsko pravico, na noge!

Birma v Kranju se je izvršila pretekla praznika na vso moč slovesno. Kranj je bil v zastavah. Blag. g. župan Šavnik je imenom mesta prisrčno pozdravil knezoškofa, na kar se je knezoškof iskreno zahvalil. Podoknica, katero je priredilo moško pevsko društvo „Kranj“ in godba ognj. društva, je bila sijajna. Gg. pevci in godci so podali zopet lep dokaz svoje glasbene izvežbanosti. Slava Kranjčanom, ki se niso pustili terorizirati od izvestne klike!

Birma. Dne 21. septembra ali kvaterno nedeljo ne bo sv. birme v Smledniku, kakor je bila določena, ampak bodo isti dan premil. g. knezoškof delili zakrament sv. birme v Šmartinu pri Kranju.

Slovensko gledališče v Ljubljani. Sezona se otvori 27. t. m. Do početka se pripravljajo 4 drame, pripravljajo se tudi nove opere. Pomnožili so garderobo, napravili nove dekoracije, tako, da je upati na dobro gledališče v predstoječi sezoni. — Hrvatska dež. vlada je posodila slovenskemu gledališču popolen glasbeni material Albinijeve opere „Maričon“, ki bo prva operna noviteta v tej sezoni.

Na vislice so obsodili 6. t. m. protniki v Novem mestu Franca Franciča, ki je bil svojo ženo ustrelil ter potem pobegnil v Ameriko, od koder pa so ga pripeljali nazaj v Novo mesto. Ženo je ustrelil v postelji, potem pa je delal, kakor bi se bila sama ustrelila. Zagovarjal ga je dr. Tavčar.

Umetniška razstava v Ljubljani. Umetniško razstavo otvorijo dne 20. t. m. v veliki dvorani „Narodnega doma“. Mnogo slovenskih slikarjev je že doposlalo svoja dela.

Pedagoško društvo v Krškem priporoča sledeče knjige po znižani ceni: 1. Učiteljski pravnik (nova knjiga) cena 1 krona. 2. IV., V., VI., VII., Pedagoški letnik prej 2 kroni, sedaj 60 h. 3. Jezikovni pouk prej 1 krono 20 h, sedaj 80 h. 4. Nazorni pouk prej 2 kroni 60 h, sedaj 1 krono 80 h. 5. Navod k početnemu risanju prej 80 h, sedaj 60 h. 6. Pouk o črtežih prej 80 h, sedaj 60 h. 7. Stavbni črteži prej 2 kroni, sedaj 1 krono. Zadnje tri knjige se priporočujejo osobito rokodelcem, zidarjem, tesarjem in

drugim. Te cene veljajo za naročnike, ki naroče knjige naravnost pri odboru v Krškem. — Pri cenah je vračunjena tudi poština. Obmejnimi slovenskim učiteljem se te knjige darujejo.

Visoko odlikovanje. Mornarskemu stotniku g. Alojziju Šusteršiču je ruski car podelil red sv. Ane z vojno dekoracijo (meči). V dotičnem ukazu utemeljuje car to odlikovanje z besedami: „V znamenje Svoje naklonjenosti napram Vam ter za Vaše izredno sodelovanje pri naskoku na trdnjavo Peitang“. Kakor znano, poveljeval je g. Šusteršič avstrijsko vojaštvo pri naskoku na trdnjavo Peitang v Kitaju. Naskok se je izvršil skupno z Rusi in Francozi. Pri tej priliki se je naše vojaštvo odlikovalo tako, da je našlo občudovanje vseh inozemcev, ki junaškega nastopa Avstrijcev niso mogli prehvaliti. Mornarski stotnik Šusteršič je mlajši brat državnega poslanca dr. Šusteršiča.

Ljubimec ovadil svojo ljubo. Martin Stopar delavec na Dunaju, pozneje v Trstu ovadil je Angelo Kobilca, šiviljo slavnika, da mu je poneverila kovček z obleko in različne stvari v vrednosti čez 100 kron in gotovine 120 kron, katere stvari izročil ji je v hrambo, ko je bil na Dunaju in je iskal službe, z naročilom, da naj stvari, ko službo dobi, za njim pošlje. Pri razpravi pokazalo se je, da je bila ta ovadba slednjič samo čin maščevalnosti, ker ga Kobilca radi tega, ker je šele 21 let star, toraj za ženitev premlad ni marala, in da ji je stvari posebno še denar sam izročil v prosto porabo, ko je rekel, kar je moje, je tvoje. Ker se je med tem ljubezen zopet vrnila v ljubeča se srčka in se je sodni dvor prepričal, da je Martin Stopar denar Angeli Kobilca izročil, ker jo je „štimal“, druge stvari, katere ji je dal v hrambo pa nazaj dobil, je obtoženko od hudodelstva nezvestobe oprostilo. Nad tem bil je ovaditelj tako razveseljen, da je idoč iz sodne dvorane na cesti od veselja ukal. Na vprašanje, če ima Stopar Kobilca rad in če jo bode vzela, je ta potrdil s pripombo: „samo če me ima tudi ona.“

Razne stvari.

Zgodovina brade. Stari Hebrejci so bili ponosni na svoje dolge brade; ravno tako vshodni narodi sploh in za Mohamedana je do sedaj sveta prisega, ki jo stori „pri bradi prerokovi“. Egipčani niso nosili brade in ravno tako Rimljani ne in sicer šele od leta 452, kakor piše Plinigi. Etrusci so imeli dolgo spičasto brado. Aleksander Veliki je prepovedal svojim vojakom nositi brado, ker bi jih baje sovražnik za brado ujel. Anglosasi so nosili brado do pasa in Viljem I. je to navado prepovedal, vendar je vedno trda šla in ob času Henrika VIII. je bila celo postava, da mora v gostilni še enkrat toliko plačati, kdor ima najdaljšo brado. Cesarica Elizabeta je celo izdala postavo, da mora vsak 3 šilinge plačati, kdor želi nositi brado. Na Francoskem je nekako zgodovinska brada Henrika IV. Na Neapolitanskem so celo siloma vojaki gonili „kosmatince“ k brivcem. General Haynau je imel brado dolgo skoraj pol metra in husarski dostojanstveniki so imeli navado nositi brke 12 do 18 palcev dolge.

Činska pisava. V zadnjem času so začeli francoski in angleški učenjaki preiskovati činsko pisavo in zdi se, da bo to delo zelo zanimivo. Činsa je res duhovit. On piše besede s pomočjo oznakov in raznih figur. Ako hoče n. pr. zapisati besedo „prepirati se“, naslika dve ženski, ki stojita ena proti drugi. Ako hoče zaznamenovati besedo „opravljanje“, naslika tri ženske. Ako hoče zapisati besedo „soproga“, naslika ženo, ki drži v roki metlo.

Na loydovem parniku „Kroprinz Wilhelm“ so igrali za visoke svote. Igro je moral prekiniti kapitan, ker so gospodje goljufali. Poročilo iz New Yorka pravi, da so prizadeti udje milijonarskih rodbin Vanderbilt, Belmont, Goalet in Coolidge. Lepi škandal!

Poroka z bolnikom obolelim na kolero. Brzjavka iz Manile javlja, da je tam umrl za kolero ameriški učitelj Seumstein. Pred tremi ali štirimi tedni je došla iz Združenih držav tjakaj njegova nevesta in imela bi se kmalu

vršiti poroka. Ker pa je ženin nanagloma zbolel za kolero in ker se mu je stanje nenadoma slabšalo, so ju na smrtni postelji poročili. Pet ur po poroki je ženin umrl.

Gostilne brez opojnih pijač. V Švici je takih gostilen 455, dasiravno jih je bilo pred 10 leti le 19. Vsako leto jih tedaj naraste primeroma 50.

Štrajk ker se ne smejo ženiti. Iz Chicage se poroča: Uradniki tukajšnje „First National“ banke so radi najnovejše odredbe bančnega ravnateljstva zelo razburjeni. Ravnateljstvo je namreč prepovedalo ženiti se vsem onim uradnikom, kateri nimajo 1000 dol. letne plače. Več uradnikov je moralo dan svoje poroke prestaviti, ker inace bi izgubili službo. Vodstvo banke sicer trdi, da to ni istina, toda uradniki zatrjujejo, da se vsakdo bode moral od banke posloviti, kdor se oženi in nima 1000 dol. letne plače. Radi tega nameravajo uradniki pričeti s štrajkom.

Princ in kmet. Pod tem naslovom je objavila dunajska „Reichspost“ daljši popis dogodka na Gor. Štajarskem, ki kaže, da pravica kmetova manj velja, nego krivica kakega princa. V tem slučaju se gre za princa Coburga, ki ima v planini Winkler kakih 700 oralov sveta v posesti, drug enak del pripada posameznim kmečkim posestnikom, med temi 350 oralov kmetu Schwabu. Povsodi je obilo divjačine. Lov v tem delu je imel dolgo vrsto let proti pogodbi in neznatnemu plačilu v najemu imenovani princ. Sedaj je kmet pogodbo odpovedal in hotel sam streljati divjačino. Na mnogostranske pritožbe in pritiske mu je poljedeljsko ministerstvo priznalo to pravico, a okrajni glavar v Gröbmingu baron Eisebeck mu je na princčev ugovor zopet vzel in niti ni kaznoval princa, ki je pozneje iz Schwabovega posestva z divjo gonjo pregnal vso divjačino. Tožba in pritožeb proti tej krivici ne marajo sprejeti in kmet je sedaj v kljub vladnemu dovoljenju in priznanju brez vseh pravic.

Vsa občina na dražbi. Budimpeštanski uradni list javlja, da bodo prodana na javni dražbi vsa posestva občine Klapodija, ker ne plača neki ogrski železniški družbi dolga v znesku 10.000 kron, in poleg tega še narastle obresti in sodne stroške.

Izboren stražnik. V Berlinu ima neki zlatar krasnega bernhardinskega psa kot stražnika v svoji prodajalni, ki ima na vnanji strani omrežje, da vidijo ljudje po noči vanjo. Pes je celo noč v razsvetljeni prodajalni; kadar mu je dolgčas, odpre sam prvo omrežje in pazi strogo kaj se godi na ulici. Za jed, ki mu jo včasih ponujajo ljudje, se niti ne zmeni, in naj bi bila še tako dobra, ker bi bila lahko zastrupljena.

Morski psi v sredozemskem morju. „Frankfurter Zeitung“ poroča, da prihajajo morski psi v Sredozemsko morje, odkar je otvorjen Sueški prekop. Navadno se pojavljajo poleti, v jesen poginjajo. Pri Marini di Nikotera, v Catanzaru so se kopali nedavno 4 mladeniči. Nakrat so zapazili morskega volka. Plavali so k bregu in kričali na pomoč. Ribiči so jim s čolni hiteli na pomoč. Nekega mladeniča pa je volk zgrabil, morje je postalo krvavo in izginila sta volk in mladenič. Druge tri so rešili.

Varstvo nezakonskih otrok. Zadnje dni je nastopila ruska vlada za varstvo nezakonskih otrok in jih razglasila enakopravne zakonskim. Smejo imeti očetov priimek, ki jih je dolžan preskrbovati kakor tudi njihovo mater, ako se sama ne more preživeti. Tudi dobe pravico do očetove dedščine. Kdor pozna v tem oziru ruske razmere se ne bode čudil.

Smrt Rudolfa Virchowa. Te dni je umrl v Berlinu znameniti učenjak profesor Rudolf Virchow v 82. letu svoje starosti. Pred dvema leti je Virchow padel in si zlomil nogo. Noga mu je bila potem kolikor toliko ozdravela, s telesnimi močmi pa je šlo od tedaj naprej vedno navzdol. Pokojni Virchow je slavil kakor zdravnik in politik. Urejeval je od 1847. l. naprej od njega ustanovljeni medicinski strokovni list in izdal več znamenitih medicinskih knjig. Tudi v političnem življenju se je nenavadno odlikoval in bil navdušen pristaš liberalizma in demokratizma, priznan sociolog in finančnik ter jeden najnevarnejših nasprotnikov Bismarcka. Nasprot-

stvo med obema politikoma je bilo tako ojstro, da bi jedenkrat kmalu prišlo do dvoboja, da niso druge odlične osebe posegle energično vmes. Virchow se je porodil l. 1821 na Pomorjanskem. Sodé po njegovem slovanskem priimku in slovanski domovini, pretakala se je torej tudi po žilah tega duševnega velikana — slovanska kri.

Na avtomobilu na severni rtič. Mladi francoski učenjak Pierre Bernault, sin bogatega pariškega industrijca, je sklenil, da poskusi priti na severni rtič, in sicer z avtomobilom. Do približno 82. stopinje je možno priti z ladjo, od tam pa je do severnega rtiča samo 1000 kilometrov, katere hoče prevoziti Bernault z avtomobilom. Učenjak se je posvetoval radi tega z raznimi francoskimi tehnikami, ki menijo, da je načrt možno izvesti. Kot gorivo ne bo uporabljal samega bencina, temveč bencin zmešan s špiritom.

GLASNIK.

Delavske drobtine.

Delavec v Ljubljani bodo manifestirali za tržaško šolsko vprašanje in bodo zahtevali od poslancev, da stopijo v ta namen odločno na noge. „Edinost“ pravi: „Kako je razveselil nas tržaške slovenske stariše ta glas iz bele Ljubljane. Kako jim bomo večno hvaležni! In to jim dokažemo že v nedeljo dne 14. t. m. To bo dan — slovenski — dan revežev-trpinov, a vendar slovenski! V boj za dom!“

Stavka poljskih delavcev v Galiciji in na Ruskem je bliskoma jela pojasnjevati ondodno žalostne socialne razmere. Že dolgo je srd poljskih delavcev iskala duška proti krivičnemu zatiranju zemljiških posestnikov. Srd je priklopila na dan ob času žetve, ko je bilo treba zopet delavcev. Splošna stavka je pričela na vzhodni Galiciji, prizanašajoč le nekaterim okrajom. V 200 vaseh je stavkalo okoli 200.000 delavcev slepo proti krutim posestnikom. Shrambe in žetev je bila žrtev plamena. Uslužbenci, ktere so poslali gospodarji proti stavkujočim, so se pridružili jim. Nacionarno-politični značaj je dobila stavka, ko so se pridružili tudi rutenski dijaki iz Lvova. Vodje rutenskih socialistov so pobirali podpise za stavkujoče kmete. Zemljaki posestniki pa so dobili oporo v policiji in vojaštvu, ki je stavkujoče pomirala. Bili so pripravljene pogajati se z delavci. Pogajanja sicer sedaj niso imela veliko koristi, vendar moralno so zmagali delavci ki so prisilili poljske grofe do pogajanja in jim pokazali, da so tudi delavci ljudje, katere se mora pri delu upoštevati, ne pa sužnji, kateri se klanjajo brezpogojno ukazom krutih grofovskih gospodarjev.

Protí rabi svinčene belovine protestiral je meseca julija shod slikarjev, lakirarjev in sobnih slikarjev. V temeljitem predavanju je dr. Rihard Singer obsirno pojasnil nevarnosti zastrupljenja s svinčeno belovino (Bleiweiss). Drugi referent se je sklicaval na spis nekega angleškega duhovnika ki je dokazoval, da če je umrljivost duhovnikov na Angleškem 100% je ista pri premogarjih 160%, pri delavcih v kamenolomih 200% dočim doseže ista pri slikarjih in sobnih slikarjih visočino 260%. Predsednik zveze slikarjev je podal statistiko, ki pojasnjuje veliko naraščanje slučajev zastrupljenja s svinčeno belovino. Pri slikarjih odpadlo je vsled tega zastrupljenja

leta	1091	na 34 slučajev zastrupljenja	584	boln. dnij
1892	52	„	1288	„
1893	73	„	1834	„
1896	90	„	1668	„
1897	133	„	2846	„
1898	141	„	3198	„
1899	163	„	3150	„
1900	153	„	3761	„

Shod je sklenil resolucijo, v kateri poziva vlado storiti potrebne korake v varstvo delavcev, kateri se pečajo s to strupeno tvarino. Shod zahteva, da naj se njena uporaba prepove, ter namesti z drugimi neškodljivimi tvarinami.

Sposobnostnih dokazov od zidarskih podjetnikov zahtevajo od ministerstva v Badnu povprašane rokodelske zbornice. Svojo zahtevo podpirajo s sledečimi razlogi: 1.) Mnogo nesreč se je zgodilo ravno zato, ker niso bili stavbeni podjetniki dobro podkovani v svoji stroki. 2.) Nazadovanje v zidarstvu, dasi ravno to rokodelstvo ni izpostavljeno konkurenci fabrikantov, kakor v drugih obrtih. 3.) Velik napredek v tehniki zahteva, da se ga proučuje. 4.) Varnost pri teh podjetjih. 5.) Veliko zlo v tem rokodelstvu, ako je morejo prevzeti ljudje, ki nimajo strokovne izobrazbe. Sposobnostnega dokaza se ne zahteva samo od zidarjev, ampak tudi od kamnosekov, izdelovateljev vodnjakov, dimnikarjev, ključavničarjev in drugih podobnih rokodelcev pri stavbinskih podjetjih, ki so zvezana z nevarnostjo za življenje.

Blag. gosp.

Piccoli,

lekarnar

Ljubljana.

Pri neki gospej, katera je trpela dolgo časa na nervoznosti, sem vporabljal z izvrstnim uspehom Vaše železnato vino Prosim torej, pošljite mi nadaljnih šest steklenic imenovanega vina.

Dr. L. Färber

c. kr. štabni zdravnik
Raštelj, št. 19.

Gorica, 6. junija 1901.

III 40 10-1

Pozor! **Pozor!**

Prijatelj, ako hočeš najcenejše in najprijetnejše vino piti, tedaj se potruži v gostilno na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x-34

Istrijansko, belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 "
Bizelsko	36 "
Rebula	40 "
Refoško	48 "

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam dobi **črni istrijanec po 24 kr. liter**, kateremu je vsaka konkurenca izključena, bodisi po kakovosti ali po ceni.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Slomškove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborna urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49-34

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori —
Železne konstrukcije — Vodne sesalke
Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštine prosto.

 Vse poprave

izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Na ljudski tabor
v Ljubljano!

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg št. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Do 1. novembra še Špitalske ulice št. 7

I. nadstropje**Med. Dr. Eduard Bretl**

bivši gojencec graške kirurški in ženske klinike, nazadnje voditelj dr. Frlan-ovega zobozdravniškega atelijeja v Ljubljani,

Walter Hermsdorfamerican dentist in bivši asistent na zobozdravniški visoki šoli v Čikagi sta otvorila **zobozdravniški in zobotehnični atelije.**Do 1. novembra t. l. še v prejšnjem stanovanju Dr. FRLAN-a. Špitalske ulice št. 7 **I. nadstropje.** 41 2-2**Notar****Dr. R. BEŽEK**

uraduje od 1. avgusta t. l. naprej

v pritličju Jenko-ve hiše št. 36**Miklošičeve ulice**

nasproti novi justični palači. 33 10-7

Drugo nadstropje**Zobozdravnik**

med. universae

DR. JOSIP BERG

diplom. na c. kr. vseučilišču v Pragi, bivši slušatelj dunajske c. kr. zobozdravniške vseučiliške klinike (vladni svetnik profesor dr. Scheff)

in

zobotehnik**OTON SEYDL**

bivši družabnik g. dr. RADO FRLANA, zobozdravnika v Ljubljani, naznanjata, da sta začasno svoj

zobozdravniški in zobotehnični atelje

in sicer za čas do 1. novembra 1902 nastanila v

39 8-3

Špitalskih ulicah h. št. 7, II. nadstropje.

Drugo nadstropje